

1 JANUARI 1913.

AFLEVERING 17.

NADRUK VERBODEN.

REDACTIE:

E. HEIMANS, AMSTERDAM,
JAC. P. THIJSSE, BLOEMENDAAL.

ADRES DER REDACTIE:

JAC. P. THIJSSE, BLOEMENDAAL.

UITGAVE VAN:

W. VERSLUYS TE AMSTERDAM.

ADMINISTRATRICE:

A. W. L. VERSLUYS-POELMAN,
2e OOSTERPARKSTRAAT 223, AMSTERDAM

Prijs per Jaar / 4.80.

BIJ DE FAZANTEN.

E fazanten gedragen zich bij ons reeds als geheel en al inheemsche vogels. Of zij, heelemaal aan zichzelf overgelaten en van elke bescherming verstoken, zich voor goed zouden kunnen handhaven, is nog de vraag. Hun zwakke zijde is de verzorging der jongen. Toch ken ik enkele plaatsen, waar zij jaar in jaar uit broedsels groot brengen, zonder dat zij er gepoot zijn en zonder dat men zich daar om hen bekommert. In het Naardermeer weten ze opperbest de bramenboschjes te vinden en ook kennen ze er heel goed de plekken, waar ze hoog en droog kunnen broeden. Ook weten ze tot nu toe te ontkomen aan den speurzin van den bruinen kiekendief, die laag langs de vlakte heen strijkt, loerend naar prooi. Zoo zijn ze daar dus echte wilde vogels geworden, met al de voor- en nadeelen, aan dien staat verbonden.

In de duinstreek zijn duidelijk tweeërlei groepen van fazanten te onderscheiden: de gefokte, die er worden losgelaten tegen den jachtijd en die hun jeugd hebben doorgebracht onder de hoede van een waaksche hen, en de wilde, die in het duin zelf geboren en getogen zijn. Bovendien zijn er nog, die de groote buitens bewonen en daar als siervogels worden beschouwd. Die loopen statig over de oprijlaan, gaan voor een auto nauwelijks uit den weg en wennen zich

al aan, om geheel als de pauwen in schilderachtige houdingen leuning van trappen of balustraden van terrassen op te sieren en ik moet erkennen, dat hun zoo iets wonder goed gelukt.

Maar 't liefst ontmoet ik de fazant in de wildernis. Waar de beukeblaren met donkeren kopergloed den bodem bedekken, kijk ik goed naar hem uit, want hij is daar volkomen beschut door zijn metaalglanzende rugveeren. Eindelijk wiegelt er iets tusschen die beukeblaren, 't is een dikke haan, die de nootjes onder 't loof vandaan haalt en ze vlug stuk slaat, om den zoeten kern te verorberen. Om hem heen zijn nog een stuk of vier wijfjes bezig, wier grijs gevederte in deze omgeving eerder in 't oog valt, dan de bruine praalveeren van den haan. Of ze al een gezelschap vormen, weet ik niet, wel heb ik dien haan reeds hooren kraaien in October, maar wie zal zeggen, wat Octoberzang beduidt?

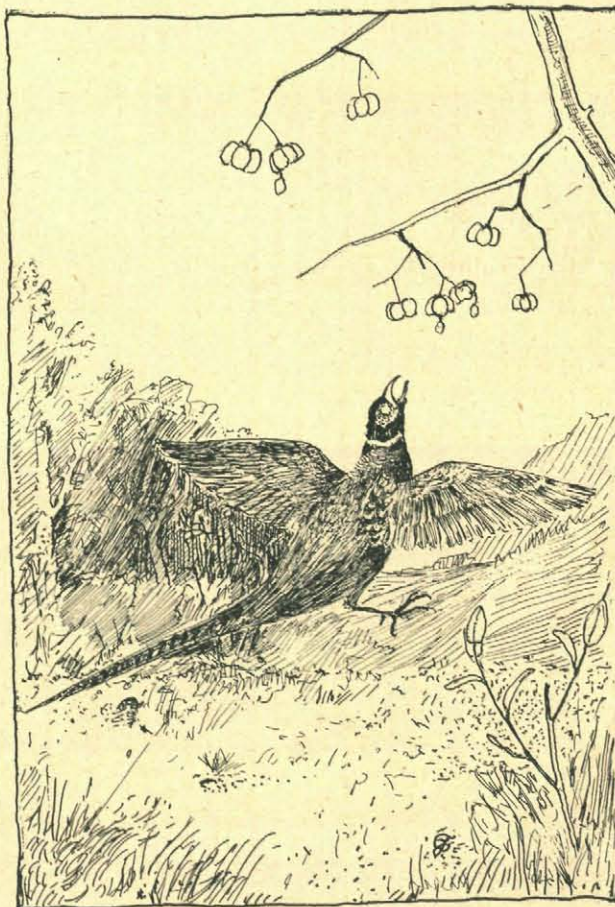
Het was in 't duin en ik was al vele dagen achtereen uitgetogen, om naar fazanten te zien. Eenige jaren geleden had ik voor 't eerst aan den voet van een groep kardinaalsmutsjes duizenden van de oranje zaadjes gevonden, middendoor gespleten en van hun kiempje beroofd. De vele voetsporen in 't zand gaven al een voldoende aanwijzing, dat wij hier te doen hadden met 't werk van fazanten. Ik wilde echter gaarne den vogel zelf eens aan deze voor de natuur zoo onvoordeelige bezigheid aantreffen en daar heb ik nu in den tijd der rijpe kardinaalsmutsjeszaden moeite voor gedaan, totdat het eindelijk gelukte.

Er bestaat werkelijk geen betere speurgrond dan de duinen en vooral in den herfst als het rendiermos week is en het haarmos welig opschiet, valt het heel gemakkelijk, om onopgemerkt een gunstig plekje te besluipen, vooral wanneer men vooraf nog zijn voorzorgsmaatregelen neemt. Al in den zomer had ik een flinke vruchtdragende kardinaalsmuts gemerkt met laag hangende vruchten en gemakkelijk te bezien van uit een heuveltje, dat een meter of vijftien verwijderd lag. Den weg naar dat heuveltje had ik zorgvuldig vrij gemaakt van overhangende takken of dor hout op den bodem en zoo kon ik daar dan 's morgens vroeg al liggen te wachten op de knappe plantkundigen, die zoo netjes 't geheim van het kardinaalsmutsjeszaadje hadden gevonden.

Het verwachte komt in zulke gevallen meestal onverwacht. 't Is mij onmogelijk om langer dan een kwartier onafgebroken naar dezelfde plek te kijken, vooral in October, als ieder oogenblik een nieuwe lokroep klinkt van trekkende vogels, of late graafwespen hun heuveltje opwerpen, eer nog de morgenzon hun woonplaatsen behoorlijk heeft doorwarmd. Een konijntje komt uit zijn hol te voorschijn en gaat zich zitten poetsen als een kat. En kleine grijze sprinkhaantjes gaan sjirpen, eerst heel langzaam, ja onhoorbaar. Je ziet alleen de dijen van de achterpooten strijken langs den vleugelrand, zonder dat er geluid komt. Maar allengs bewegen de pooten zich sneller en krachtiger, 't gesjirp wordt hoorbaar, en lukt al meer muzikanten, totdat er eindelijk een volledig kwartet is vergaderd.

Als ik dan naar mijn heesters kijk is de fazant er ook al: een haan. Hij pikt wat rond onder de zaadjes die op den grond liggen. Dan staat hij stil, heft den

donkeren kop en kraait zijn armzalig „krok, krok“. Boven hem hangen de kardinaalsmutsvruchtjes, goed rijp, voor het meerendeel reeds opengebarsten met de oranje zaadjes aan korte, dikke, witte draden. Hij ziet ze heel goed en rekt den nek, maar kan ze niet bereiken. Gisteren heeft hij alles al afgegraasd. Maar tegen een beetje moeite ziet hij niet op en nu springt hij omhoog met een fikschen duw van zijn krachtige pooten. Keer op keer hapt hij mis. 't Is eigenlijk een heel gek schouwspel: een vogel, die ondanks zijn hoenderachtigheid toch een heel goed vlieger mag heeten, zich uitputtend om vruchtjes te bereiken die nog geen meter hoog hangen. Hij roeit al met zijn vleugels ook en eindelijk schijnt hij er slag van te krijgen, het vruchtdragend takje trilt van zijn rukken en eindelijk heeft hij naar zijn zin materiaal genoeg verzameld om tot den fijneren arbeid over te gaan. De oranje zaadmantel, waarop de roodborstjes en lijsters zoo verzot zijn, versmaadt hij. Ook van het harde, bittere, misschien ook vergiftige kiemwit moet hij niets hebben. Maar dat splijt hij middendoor en vindt dan het mooie dofgroene kiempje: twee kleine malsche kiemblaadjes en o, zoo'n klein stengeltje, worteltje en pluimpje, een hapje van niets voor zoo'n grooten vogel, maar hij schijnt er dan toch bijzonder op gesteld te zijn.

Bij 't Kardinaalsmutsje.

Onverdroten blijft hij doorwerken, die kluchtige danser. Nog een enkele keer kraait hij, maar niemand antwoordt. In de verte wordt jachtgerucht gehoord, maar uit niets blijkt, dat hij er iets van merkt, noch van de dubbele losbrandingen der geweren, noch van het opgewekt geroep der drijvers. Ten slotte zijn die zoo dichtbij, dat ik hun „rrraa-rraa“ duidelijk kan onderscheiden van 't gekletter der stokken tegen het kreupelhout. Nu luistert hij even, maar hij vindt den toestand nog niet kritiek

en pikt weer naar zijn kiempjes. „Poule, poule“ en „coq, coq“ roepen nu de drijvers, al naar er een hennetje of een haan opgejaagd worden of „partout“, wanneer er een konijn van door gaat, die ook nog wel door een enkelen drijver wordt aangesproken als „rabbi“, verbastering van het Engelsche „rabbit“. Als ik dergelijke finessen begin te onderscheiden, ga ik zelf beducht worden voor een hageltje in mijn pet en ik sta maar op, om mij aan de jagers te vertoonen. En nu rent ook die haan weg, niet eens vermoedende, dat ik zijn leven heb gered, want als hij aan 't andere eind van 't boschje omhoog kleppert, is hij ver buiten 't bereik der geweren. Van de jagers krijg ik een standje, maar wij kennen elkaar sinds lange jaren en ik leg hun uit, dat deze haan veel te verstandig is, om nu reeds te worden opgegeten, omdat hij veel beter dan een hunner weet, wat er binnen in zoo'n kardinaalsmutszaadje steekt.

Hoe zou zoo'n beest dat nu ontdekt hebben? Lang niet alle fazanten zijn in 't geheim ingewijd; ik weet fazantenrijke duinen met prachtige vruchtdragende kardinaalsmutsjes, waar nooit een gespleten zaadje is te vinden. Voordeelig voor het heestertje is deze fazantengewoonte in geen geval, want van al die zaadjes komt natuurlijk niets terecht. De lijsters en roodborstjes verteren alleen de oranje zaadmantel en strooien de rest, het eigenlijke zaad, wijd en zijd uit, zoodat er kans is, dat er nieuwe heestertjes opschieten. De fazant echter vernietigt juist alleen het belangrijkste deel van 't zaad, het kiempje zelf, een voor de natuur in 't algemeen zeer ondoelmatige handelwijze, temeer, daar hij niet, zooals de gaaien en eekhoorns met hun eikels doen, voorraden in den grond stopt.

Maar we behoeven 't hem niet al te kwalijk te nemen. Hij bederft alleen de zaden, die hij op den grond vindt, of die hij van den grond bespringen kan. De rest is altijd nog ter beschikking van de roodborstjes en kramsvogels.

JAC. P. THIJSSSE.

GARNALEN VAN ONZE KUST.

WANNEER ik niet terugschrikte voor een schoolboekennaam, had ik misschien beter gedaan, over „garnaalachtigen“ te spreken, want ik wilde het hebben over de verschillende soorten garnalen. En wanneer ik als titel voor de groep, die ik wou behandelen, een geleerden Latijnschen naam koos, had ik kans, dat mogelijke lezers „kopschuw“ werden gemaakt en dit artikel licht heelemaal niet zou worden gelezen, hetgeen ik voor mij natuurlijk niet zou wenschen.

Ieder van ons kent garnalen. Maar hoe kent men ze! Als de kleine, rose, gekromde lichaampjes uit den vischwinkel? Dat is natuurlijk de karikatuur van een garnaal, die, hoe smakelijk ook op de boterham, ons hier niet verder kan bezighouden. Maar levende garnalen hebt ge, goedgunstige lezer, natuurlijk ook